Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Image not found or type unknow

Державний обліковий номер: 0826U001026

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-04-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Павлова Тетяна Сергіївна
2. Tetiana S. Pavlova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2388-6636

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Теорія навчання в закладах загальної середньої і вищої освіти

Дата захисту: 08-04-2026

Спеціальність за освітою: Повна вища освіта за спеціальністю "Педагогіка і методика середньої освіти. Мова та література (англійська)"

Місце роботи здобувача: Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141221

Місцезнаходження: вул. Богдана Хмельницького, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 37920

Повне найменування юридичної особи: Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141221

Місцезнаходження: вул. Богдана Хмельницького, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141221

Місцезнаходження: вул. Богдана Хмельницького, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.25, 76.75.33.19

Тема дисертації:

1. Дидактичні умови забезпечення наступності у формуванні екологічної компетентності учнів закладу загальної середньої освіти

2. Didactic Conditions for Ensuring Continuity in the Formation of Environmental Competence of Students in General Secondary Education Institutions

Реферат/анотація:

1. У дисертації представлено результати теоретико-експериментального дослідження дидактичних умов забезпечення наступності у формуванні екологічної компетентності учнів закладу загальної середньої освіти. На основі системно- структурного аналізу концептуалізовано феномен наступності у формуванні екологічної компетентності як багатоаспектну дидактичну проблему, що потребує узгодження цільового, змістового й процесуального складників на межі початкової та базової середньої освіти. Проаналізовано зміст понять «екологія», «екологічна освіта», «екологічна компетентність», «екологічне виховання», «екологічна грамотність», «екологічна культура», «наступність». Визначено, що екологічна компетентність учня – це інтегрована здатність і готовність діяти екологічно виважено й відповідально у взаємодії з

природним і соціальним середовищем; вона поєднує систему науково-природничих знань, ціннісні орієнтації та установки, емоційно-ціннісне ставлення до природи, практичні вміння й досвід поведінки, а також рефлексійно-оцінювальну й комунікативну готовність до участі у розв'язанні екологічно значущих завдань. Методологічними орієнтирами дослідження встановлено компетентнісний, аксіологічний, діяльнісний, особистісно орієнтований та інтегративний підходи, які забезпечують цілісність і логічну узгодженість процесу формування екологічної компетентності. Теоретично обґрунтовано й експериментально верифіковано комплекс дидактичних умов, що становлять функційну єдність для забезпечення наступності у формуванні екологічної компетентності учнів, серед яких: – формування мотиваційно-ціннісного ставлення до природи, яке здійснюється шляхом використання емоційно насичених форм роботи (екскурсій, спостережень, екологічних акцій, творчих завдань), що активізують внутрішню мотивацію учнів до відповідальної поведінки у довкіллі та сприяють розвитку екологічної свідомості; – інтегрування екологічної проблематики до змісту початкової та базової середньої освіти, яке передбачає системну орієнтацію освітнього процесу на формування екологічної компетентності внаслідок узгодження змісту освітніх галузей і навчальних предметів; такий підхід актуалізує міждисциплінарні зв'язки та забезпечує усвідомлення учнями значущості екологічних знань для розв'язання реальних життєвих ситуацій; – забезпечення змістової наступності введення екологічних понять на рівні здобуття початкової та базової середньої освіти, яке передбачає поступове ускладнення екологічних понять і розширення тематики; сприяє формуванню цілісного уявлення про взаємозв'язки в природі та розвитку системного екологічного мислення; – організація навчальної діяльності учнів із залученням їх до практичної роботи екологічного спрямування й створення навчальних проєктів, що реалізується через участь у соціально значущих ініціативах і дослідницьких проєктах із застосуванням екологічних умінь, інноваційних освітніх технологій (цифрових платформ, інтерактивних ігрових середовищ), з метою формування навичок співпраці, екологічної відповідальності та громадянської активності; – реалізація рефлексійно-оцінювальної екологічної діяльності учнів, що передбачає створення умов для самооцінювання, взаємооцінювання та аналізу результатів участі в екологічних ініціативах, навчальних завданнях і проєктах; такий підхід сприяє усвідомленню особистісного внеску в збереження довкілля та сталому розвитку екологічної компетентності. Відповідно до структури екологічної компетентності виявлено основні компоненти, критерії, показники та рівні сформованості екологічної компетентності учнів закладу загальної середньої освіти. Розроблена структурно-функційна модель виступає теоретичним конструктом, який не лише репрезентує побудову досліджуваного процесу, а й слугує інструментальною основою для проєктування наступно-перспективних зв'язків у природничій освіті. Отримані на початковому етапі дані опитування педагогів засвідчили недостатню узгодженість змістового й технологічного забезпечення екологічної освіти, фрагментарність реалізації принципу наступності та потребу у впровадженні системних дидактичних механізмів, здатних забезпечити цілісний розвиток екологічної компетентності в межах міжциклового переходу. Первинне діагностування учнів початкових класів підтвердило домінування середнього та низького рівнів сформованості за всіма компонентами екологічної компетентності, що актуалізувало необхідність розгортання спеціально організованої освітньої взаємодії. Здійснено апробацію дієвості розробленої моделі забезпечення наступності у формуванні екологічної компетентності учнів закладу загальної середньої освіти у експериментально-дослідному навчанні, яке охоплювало інтеграцію комплексу завдань, спрямованих на розвиток екологічних знань, цінностей і досвіду поведінки: дослідницькі, проєктні, ігрові, інтерактивні вправи природоохоронного змісту, участь у соціально значущих екологічних акціях, використання цифрових освітніх ресурсів, екологічних коміксів та інтегрованих завдань для курсу «Я досліджую світ».

2. Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 011 "Educational, Pedagogical Sciences" (01 "Education/Pedagogy"). – Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, 2025. The dissertation presents the results of a theoretical and experimental study of didactic conditions for ensuring continuity in the formation of environmental competence of students in general secondary education institutions. Continuity in the formation of environmental competence is considered as a didactic problem. The content of the concepts "ecology," "environmental education," "environmental competence," "environmental

upbringing," "environmental literacy," "environmental culture," and "continuity" is analyzed. It is determined that a student's environmental competence is an integrated ability and readiness to act in an environmentally sound and responsible manner in interaction with the natural and social environment; it combines a system of natural science knowledge, value orientations and attitudes, emotional and value-based attitudes toward nature, practical skills and behavioral experience, as well as reflective-evaluative and communicative readiness to participate in solving environmentally significant tasks. The methodological framework of the study is based on the competence-based, axiological, activity-oriented, learner-centered, and integrative approaches, which ensure the integrity and logical coherence of the process of forming environmental competence. Didactic conditions for ensuring continuity in the formation of students' environmental competence have been developed, including: – the formation of a motivational and value-based attitude toward nature through the use of emotionally rich forms of work (excursions, observations, environmental campaigns, creative tasks) that activate students' intrinsic motivation for responsible environmental behavior and contribute to the development of environmental awareness; – the integration of environmental issues into the content of primary and basic secondary education, which involves a systematic orientation of the educational process toward the formation of environmental competence through the alignment of educational fields and school subjects; this approach actualizes interdisciplinary connections and ensures students' awareness of the relevance of environmental knowledge for solving real-life situations; – ensuring content continuity in the introduction of environmental concepts at the levels of primary and basic secondary education, which involves a gradual increasing complexity of environmental concepts and an expansion of subject content; this contributes to the formation of a holistic understanding of interrelationships in nature and the development of systemic environmental thinking; – the organization of students' learning activities through their involvement in environmentally oriented practical work and the creation of educational projects, implemented via participation in socially significant initiatives and research projects using environmental skills and innovative educational technologies (digital platforms, interactive gaming environments), with the aim of developing cooperation skills, environmental responsibility, and civic engagement; – the implementation of reflective and evaluative environmental activities of students, which involves creating conditions for self-assessment, peer assessment, and analysis of the results of participation in environmental initiatives, learning tasks, and projects; this approach fosters awareness of one's personal contribution to environmental conservation and supports the sustainable development of environmental competence. In accordance with the structure of environmental competence, the main components, criteria, indicators, and levels of its formation among students of general secondary education institutions have been identified. An original model for ensuring continuity in the formation of environmental competence among students of general secondary education institutions has been developed, with didactic conditions identified as its core component. The data obtained at the initial stage from a survey of teachers revealed insufficient alignment between the content-related and technological support of environmental education, the fragmentary implementation of the principle of continuity, and the need to introduce systemic didactic mechanisms capable of ensuring the holistic development of environmental competence across inter-cycle transitions. The initial diagnostics of primary school students confirmed the predominance of intermediate and low levels of environmental competence across all its components, which underscored the necessity of purposefully organized educational interaction.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Павлова, Т. С. (2021). Навчально-дослідницькі завдання в структурі підручника з інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Проблеми сучасного підручника, (27), 161–169. https://doi.org/10.32405/2411-1309-2021–27-161-169
- Павлова, Т. С. (2023). Емоціогенні характеристики підручника з інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Проблеми сучасного підручника, (30), 122–133. https://doi.org/10.32405/2411-1309-2023-30-122-133
- Павлова, Т. С. (2024a). Електронний інтерактивний підручник з інтегрованого курсу «Я досліджую світ»: інструментальні можливості. Український педагогічний журнал, (1), 151–160. https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-1-151-160
- Павлова, Т. С. (2024b). Рефлексивна позиція вчителя як чинник результативності досліджень навчальних досягнень молодших школярів. Проблеми сучасного підручника, (31), 141–152. https://doi.org/10.32405/2411-1309-2023-31-141-152
- Павлова, Т. С. (2024c). Формування екологічної компетентності молодших школярів: діяльнісний підхід. Acta Paedagogica Volynienses, (1), 42–51. https://doi.org/10.32782/apv/2024.1.7
- Pavlova, T. (2024d). Developing environmental competence in primary school students through project-based learning in the integrated course “I Explore the World.” Viae Educationios: Studies of Education and Didactics, 1(1), 52–58. https://doi.org/10.15804/ve.2024.01.07
- Onopriienko, O., & Pavlova, T. (2025). Priorities for developing environmental competence of the pupil’s personality in general secondary education under conditions of unpredictable influences. Український педагогічний журнал, (3), 54–64. https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-3-54-64
- Pavlova, T. (2025). Didactic conditions for ensuring continuity in the formation of students’ ecological competence in general secondary education institutions. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, (101), 62- 69. https://doi.org/10.32782/1992-5786.2025.101.11
- Бібік, Н. М., Бондарчук, Г. П., & Павлова, Т. С. (2024). Я досліджую світ. 4 клас: Робочий зошит (до підручника Надії Бібік та Галини Бондарчук): У 2 ч. Ранок.
- Бібік, Н. М., Бондарчук, Г. П., & Павлова, Т. С. (2025a). Я досліджую світ. 4 клас: Атлас (до підручника Надії Бібік та Галини Бондарчук). Ранок.
- Бібік, Н. М., Бондарчук, Г. П., & Павлова, Т. С. (2025b). Я досліджую світ: Підручник для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2 ч.). Ч. 1. Ранок. https://ua.izzi.digital/DOS/347420/376468.html

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0124U000447

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Онопрієнко Оксана Володимирівна

2. Oksana V. Onopriienko

Кваліфікація: д.пед.н., старший науковий співробітник, 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0301-1392

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141221

Місцезнаходження: вул. Богдана Хмельницького, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Малихін Олександр Володимирович
2. Oleksandr V. Malykhin

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6042-6298

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141221

Місцезнаходження: вул. Богдана Хмельницького, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Науменко Світлана Олександрівна
2. Svitlana Naumenko

Кваліфікація: к. пед. н., старший науковий співробітник, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8279-4427

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141221

Місцезнаходження: вул. Богдана Хмельницького, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Толочко Світлана Вікторівна

2. Svitlana V. Tolochko

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1585-7328

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=o6zKlCgAAAAJ&hl=ru

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 24592608

Місцезнаходження: вул. М. Берлинського, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Васютіна Тетяна Миколаївна

2. Tetiana M. Vasiutina

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0253-1932

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Засєкіна Тетяна Миколаївна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Засєкіна Тетяна Миколаївна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Загорулько Марина Олександрівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна

